

Ajakirja Toimetised **käsikirja vormistamis- ja viitamisreeglid**

1. Üldised nõuded käsikirjale

- 1.1. Toimetuskolleegium ootab artikleid eelkõige sisekaitseakadeemias õpetatavate erialadega seonduvates valdkondades. Kõik laekunud käsikirjad läbivad eelretsenseerimise ning nende avaldamine sõltub retsensentide hinnangutest ja teema sobivusest konkreetse numbrisse.
- 1.2. Artiklite esitamise tähtajaks on **iga aasta esimene september**.
- 1.3. Käsikiri tuleb esitada elektrooniliselt RTF formaadis e-posti aadressile teadusinfo@sisekaitse.ee.
- 1.4. Käsikiri peab olema vormistatud vastavalt käesolevatele nõuetele. Vormistamis- ja viitamisreeglite vastu oluliselt eksinud käsikirjad saadetakse autorile ülevaatamiseks tagasi.
- 1.5. Käsikirja maht on maksimaalselt 50 000 tähemärki ilma tühikute ja tabelite ning joonisteta. Autor lisab käsikirjale võõrkeelse sisukokkuvõtte, mille pikkus on kuni 1800 tähemärki ilma tühikuteta.
- 1.6. Käsikiri esitatakse A4 formaadis, pooleteistkordse reavahega. ääristega vasakult 3 cm, alt, ülalt ja vasakult 2 cm, kasutatakse kirjatüüpi *Times New Roman* suuruses 12 punkti.
- 1.7. Tekst joondatakse rööpselt ning lõikude eristamiseks kasutatakse blokkstiili.
- 1.8. Kõik pealkirjad, välja arvatud sissejuhatus ja kokkuvõte, nummerdatakse araabia numbritega alajaotuste kaupa (1. – 1.1. – 1.1.1.). Automaatseid nummerdusfunktsioone ei kasutata, numbri vahel ja tähise lõpus on punkt. Käsikirjas ei ole tarvis alustada igat peatükki uuel lehelt, ega sisestada üleliigseid vabu ridu.
- 1.9. Kõik artiklis kasutatud tabelid ja joonised esitatakse artikli lõpus eraldi lehel. Teksti sees tuuakse viide selles kohas, kus tabel peaks paiknema. Tabelid ja joonised võib esitada lihtsustatud kujul või käsikirjalise joonistusena koos selgitusega selle kohta, missugused need peaksid lõplikus verisoonis välja nägema.
- 1.10. Võõrkeelsete terminite eristamisel, juhul, kui käsikiri on eesti keeles, kasutatakse *kaldkirja*. Lühendid seletatakse lahti nende ainult nende esmakordsel kasutamisel, nt. võlaõigusseadus (VÕS). Võõrkeelsete nimetuste puhul moodustatakse lühend võõrkeele baasil, välja arvatud juhul kui selle eestikeelne tähistus on üldtuntud. Näiteks *European Defence Agency* (edaspidi EDA), aga ÜRO, EL jne.
- 1.11. Kirjavahemärkide ees reeglina tühikuid ei ole, küll aga on kirjavahemärkide järel pea alati tühik (v.a. sidekriips). Kahe- või enamkordset tühikut ei kasutata kunagi.

2. Viitamine

- 2.1. Artiklis võib muuhulgas kasutada tsiteerimist ja refereerimist. Tsitaat vastab täpselt originaalteksti sõnastusele ja see esitatakse jutumärkides. Kui tsitaati ei kasutata täielikult, pannakse ärajäetud sõnade asemele püstkriipsude vahele kolm punkti /.../. Refereerimine on teise autori seisukohtade vabas vormis ümberjutustamine. Võõrkeelset allikat tsiteerides tuleb tsitaat tõlkida võimalikult täpselt eesti keelde. Ebatäpsuste vältimiseks on parem kasutada refereeringut.
- 2.2. Kasutatakse joonealust viitamist. (Wordis: *insert>reference>footnote* või *insert>reference>cross-reference*). Viitenumber järgneb kirjavahemärgile, viite tekst kirjutatakse reavahega 1,0, viited nummerdatakse kogu käsikirja läbivalt.
- 2.3. Joonealune viide sisaldab infot kasutatud allika kohta või täpsustab lühidalt käsitletud mõtet, kuid ei ole mõeldud diskuteerimiseks.
- 2.4. Kui korraga viidatakse mitmele allikale, esitatakse viites kõik allikad ning eraldatakse need semikooloniga.
- 2.5. Kui ühe autori materjale on tsiteeritud või refereeritud teise autori töös, kasutatakse vahendatud viitamist (seda vaid siis kui algallikat ei ole võimalik kätte saada). Viites tuuakse välja mõlemad allikad kujul, algallikas – „tsiteerinud“, „viidanud“ – loetud allikas.
- 2.6. Eespool viidatud materjalile viitamiseks kasutatakse väljendit *supra nota*, või *ibid*, kui on tegemist vahetult eelnevale teosele viitamisega.
- 2.7. Võõrkeelsele allikale viidates peavad kõik kirje osad olema originaalkeeles. See hõlmab ka lühendeid lk – p; nr – No; tr – edn jne.
- 2.8. Kogu kasutatud materjal on esitatud joonealustes viidetes. Artiklile ei lisata kasutatud kirjanduse loetelu.

3. Viited kirjandusele

3.1. Raamatu kirje sisaldab järgmisi osi:

- Autorite täielik ees- ja perekonnanimi. Kui teosel on kaks või kolm autorit, eraldatakse viimane autor eelmisest sõnaga „ja“. Rohkem kui kolme autori puhul esitatakse vaid esimese autori ees- ja perekonnanimi täiendiga *et al*;
- Raamatu täielik pealkiri **kursiivis**;
- Trüki või väljaande number, kui tegemist ei ole esimese trüki või väljaandega;
- Köidete arv, kui köiteid on enam kui üks;
- Väljaandmiskoht, kui see ei ilmne kirjastuse nimest (nt Tartu Ülikooli kirjastus, Oxford University Press);
- Kirjastus;
- Ilmumise aasta;
- Konkreetse köite number;
- Viidatav lehekülg.

Inkorporatsiooni doktriini kohaselt kehtivad rahvusvahelise õiguse normid riigisisel tasandil automaatselt. Seega kui riik ratifitseerib mõne rahvusvahelise lepingu, muutuvad selle sätted riigisisese õiguse osaks ja kohtutes kohaldatavateks, ilma et selleks oleks vajalik täiendav seadusandlik tegevus.¹

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 3 lg 1 sätestab, et rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtted ja normid on Eesti õigussüsteemi lahutamatuks osaks ning § 123 lg 2 deklareerib, et vastuolu korral seaduse ja Riigikogu poolt ratifitseeritud välislepingu vahel kohaldatakse välislepingu sätteid. Esimene neist adopteerib üldtunnustatud rahvusvahelised normid ja tavaõiguse Eesti õigussüsteemi.²

¹ René Värk, *Sissejuhatus rahvusvahelisse õigusesse* (Tartu Ülikooli Kirjastus, 2005), lk 57; vaata ka Hannes Vallikivi, *Välislepingud Eesti õigussüsteemis: 1992. aasta põhiseaduse alusel jõustatud välislepingute siseriiklik kehtivus ja kohaldatavus* (Tallinn: Õiguskirjastus, 2001), lk 9.

² Eerik-Juhan Truuväli, *et al*, *Eesti Vabariigi Põhiseadus: Kommenteeritud väljaanne* (Tallinn: Juura, 2002), lk 59–61.

3.2. Kogumikraamatu osa kirje sisaldab järgmisi osi:

- Autorite täielik ees- ja perekonnanimi;
- Artikli või peatüki täielik pealkiri **jutumärkides**;
- Toimetajate või koostajate täielik ees- ja perekonnanimi;
- Kogumiku täielik pealkiri **kursiivis**;
- Trüki või väljaande number, kui tegemist ei ole esimese trüki või väljaandega (nt 2 tr., 2nd edn);
- Väljaandmiskoht, kui see ei ilmne kirjastuse nimest;
- Kirjastus;
- Ilmumise aasta;
- Konkreetse köite number (kui tegemist on mitmeköitelise raamatuga, nt esimene köide, vol I);
- Konkreetse artikli algus- ja lõpplehekülj;
- Viidatav lehekülj.

Eesti lähtub rahvusvahelise õiguse ja siseriikliku õiguse vahekorra määramisel monistlikust käsitlusest. Selle järgi eksisteerib ainult üks õigussüsteem, mille kõrgeim vorm on rahvusvaheline õigus ning riikide konstitutsioonid ja teised seadused asuvad sellest allpool.¹

¹ Eileen Denza, „The Relationship Between International and National Law“ — Malcolm D. Evans (ed), *International Law* (Oxford University Press, 2003) 415–442, p 421.

3.3. Teadusajakirja artikli kirje sisaldab järgmisi osi:

- Autorite täielik ees- ja perekonnanimi;
- Artikli täielik pealkiri **jutumärkides**;
- Ajakirja aastakäigu number;
- Ajakirja täielik pealkiri **kursiivis**;
- Ilmumise aasta;
- Number, kui seda tavaliselt kasutatakse;
- Artikli algus- ja lõpplehekülj;
- Viidatav lehekülj.

Ametiisikute puutumatus teemat on analüüsinud ka Priit Pikamäe, kes rõhutab, et õiguskantslerit võib Eestis kriminaalvastutusele võtta üksnes Vabariigi Presidendi ettepanekul ja Riigikogu enamuse nõusolekul.¹

¹ Priit Pikamäe, „Rahvusvaheline kriminaalkohus ja Eesti“, 8 *Juridica* (2000), nr 3, 190–196, lk 195.

3.4. Ajaleheartikli kirje sisaldab järgmisi osi:

- Autorite täielik ees- ja perekonnanimi;
- Artikli täielik peakiri **jutumärkides**;
- Ajalehe täielik pealkiri **kursiivis**;
- Ilmumise kuupäev;
- Lehekülje number või interneti lehekülg, kus artiklit loeti.

Võib arvata, et politseipäev oli enne sõda tõepoolest olemas ja seda tähistati 12. novembril.¹

Paljude elanike seas on levinud arvamus, et Eesti politsei eesmärgiks on vaid võimalikult palju trahve teha ja väikeste asjade pärast norida.²

¹ Juhan Kubu, „Killukeksi Eesti politsei ajaloo“, *Verbis aut re*, november 2008, lk 2.

² Tõnn Sarv, „Politsei võiks lauskaristamise asemel rohkem aidata“, *Eesti Ekspress*, 24.08.2009, <www.ekspress.ee/2009/08/24/arvamus/44503-politsei-voiks-lauskaristamise-ase- mel-rohkem-aidata> (21.08.2009).

3.5. Interneti allika kirje sisaldab järgmisi osi:

- Autorite täielik ees- ja perekonnanimi (autori puudumisel organisatsioon või asutus, kelle kodulehelt tekst on võetud);
- Artikli täielik peakiri **jutumärkides**;
- Ilmumise aasta, kui seda on võimalik kindlaks teha;
- Internetiaadress **ilma prefiksita** „http://“
- Kuupäev, millal lehte viimati külastati.

Välisministeerium annab omapoolse positiivse hinnangu: “Eestis on strateegilise kauba kontrolli süsteem toiminud juba kümme aastat, mille jooksul on Eesti ettevõtjatel tekkinud arusaam nendest kaupadest ja teenustest, mida Eestis kehtivad kontrollipiirangud võivad hõlmata.”¹

¹ Välisministeerium, „Strateegiliste kaupade kontroll“ (2009), <www.vm.ee/est/kat_480/4631.html> (21.05.2009).

3.6. Avaldamata ja muud allikad:

Avaldamata allikate ja muude autori valduses olevate allikate kirjade koostamisel tuleb lähtuda ülaltoodud põhimõtetest. Avaldamata allika puhul tuleb pärast selle pealkirja lisada selgitus allika iseloomu kohta (nt. magistritöö, uuringutulemused vms). Samuti võib lisada koha, kust allika võib leida. Näiteks väitekirja ülikooli raamatukogust, dokumente autori isiklikust valdusest, arhiivist vms.

3.7. Lühike viide:

Allikale teistkordsel viitamisel esitatakse selle lühike viide. Viites sisaldub autori perekonnanimi, allika lühendatud pealkiri, täieliku viite number ja konkreetselt viidatav lehekülg. Täieliku viite number antakse läbi ladinakeelse fraasi *supra nota* (kui viidatakse tekstis tagapool asuvale viitele, kasutatakse lühendit *infra nota*). Kui viidatakse vahetult eelnenud teosele, kasutatakse sõna *ibid*.

¹ Vallikivi, *Välislepingud, supra nota* 3, lk 16.

² Pikamäe, „Rahvusvaheline kriminaalkohus ja Eesti“, *ibid*, lk 193.

3.8. Õigusaktide kirjed:

Siseriikliku õigusakti puhul peab kirje sisaldama õigusakti pealkirja, vastuvõtmise kuupäeva, jõustumise kuupäeva ning avaldamisandmeid. Juhul kui ei viidata kehtivale seadusele vaid mõnele muule redaktsioonile, esitatakse vastav märkus. Riigi teataja avaldamismärke puhul esitatakse esimene avaldamismärke ja viimase muudatuse avaldamismärke, mis on eraldatud kolme punktiga. Teksti sees võib edaspidi kasutada viitamisel õigusaktide üldtunnustatud lühendeid (VÕS, TsÜS, KarS jne)

Võlasuhe on õigussuhe, millest tuleneb ühe isiku (kohustatud isik ehk võlgnik) kohustus teha teise isiku (õigustatud isik ehk võlausaldaja) kasuks teatud tegu või jätta see tegemata (täita kohustus) ning võlausaldaja õigus nõuda võlgnikult kohustuse täitmist.¹

¹ Võlaõigusseadus, 26.9.2001, jõustunud 01.07.2002 – RT I 2001, 81, 487 ... RT I 2009, 18, 108, § 2 lg 1.

Määruste, käskkirjade ja muude dokumentide puhul tuleb lähtuda samadest põhimõtetest, lisades ka dokumendi väljaandnud organi nime. Viitesse kirjutatakse määruse, käskkirja või muu sellise täielik nimetus.

Kui on loetud ja kättesaadav paberandjal:

Igale kaitseväekohustuslasele antakse tema isiku tuvastamiseks identifitseerimiskood, milles sisalduvad kaitseväekohustuslase isikukood, riigi tunnus EN ja veregrupp. See kantakse kaheosalisele isikuplaadile, mida kantakse ajateenistuse jooksul ja mobilisatsiooni korral kaelas. Isikuplaatidega varustamist, nende jaotamist ja arvestust korraldab Kaitseressursside amet.¹

Kui on loetud ja kättesaadav internetis:

Üliõpilane on isik, kes on immatrikuleeritud kas päeva- või kaugõppevormi täiskoormusesse ja kes õpib rakenduskõrghariduse või magistriõppe õppekava järgi.²

¹ Kaitseväekohustuslasele identifitseerimiskoodi andmise alused ja kord, vastu võetud Vabariigi Valitsuse määrusega 19.03.2002, jõustunud 25.03.2002 — RT I 2002, 28, 172 ... 2006, 28, 215.

² Sisekaitseakadeemia õppekorralduse eeskiri, vastu võetud Sisekaitseakadeemia Nõukogu otsusega 15.06.2009, 1.1-6/18, kättesaadav Sisekaitseakadeemia intranetis <[www.sisekaitse.ee/bw_client_files/sisekaitseakadeemia/public/img/File/Oppeosakond/ÕKE%20, punkt 54, \(21.08.2009\).](http://www.sisekaitse.ee/bw_client_files/sisekaitseakadeemia/public/img/File/Oppeosakond/ÕKE%20, punkt 54, (21.08.2009).)

Varem kehtis Eestis Kaitseministri määrus „Sõjaõiguse rakendamine kaitsejõududes“, mis reguleeris ka ohtlike rajatiste ja seadmete kaitse küsimusi.¹

¹ Sõjaõiguse rakendamine kaitsejõududes, Kaitseministri 10. juuli 1998 a. määrus nr 2, KAMm RTL 1998, 238/239, 1000, p 36, (kehtetu).

Rahvusvahelise lepingu puhul esitatakse selle pealkiri ka originaalkeeles, vastuvõtmise või allakirjutamise kuupäev ja jõustumise kuupäev ning lisatakse viide selle kohta, millal on leping Eesti suhtes jõustunud.

Igas olukorras tuleb austada ja kaitsta meditsiinipersonali, kes tegeleb ainuüksi haavatute ja haigete otsimise või kogumise, transpordi või ravimisega või haiguste ärahoidmisega, samuti meditsiiniüksuste ja -asutuste haldamisega tegelevat personali ja relvajõudusid saatvaid vaimulikke.¹

¹ Genfi (I) konventsioon haavatud ja haigete sõjaväelaste olukorra parandamise kohta maismaal [Geneva Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field], 12.08.1949, jõustunud 21.10.1950, 75 UNTS 31 (Eesti suhtes jõustunud 18.07.1993 — RT II 1999, 17, 107), art 24.

3.9. Riigisisised kohtulahendid

Kohtulahendite puhul esitatakse:

- kohtuasja nimetus või osapooled;
- kohtuasja number kui see on olemas;
- kohtuorgani nimi;
- kuupäev;
- avaldamisandmed, kui need on olemas;
- viidatav lõik või lehekülg.

Põhiseaduse §-st 10 tuleneb õiguskindluse põhimõte. Kõige üldisemalt peab see printsiip looma kindluse kehtiva õigusliku olukorra suhtes. Õiguskindlus tähendab nii selgust kehtivate õigusnormide sisu osas (õiguselguse põhimõte) kui ka kindlust kehtestatud normide püsijäämise suhtes (õiguspärase ootuse põhimõte). Õiguselguse põhimõtte kohaselt peab isikul olema võimalik piisava selgusega ette näha, missuguse õigusliku tagajärje üks või teine tegu kaasa toob.¹

¹ Tallinna Ringkonnakohtu taotlus tunnistada asjaõigusseaduse rakendamise seaduse § 13¹ lõike 2 laused 3 ja 5 kehtetuks, põhiseaduslikkuse järelevalve asi nr. 3-4-1-16-05, Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium, kohtuotsus, 15.12.2005, lõik 20.

3.10. Rahvusvahelise Kohtu ja muude rahvusvaheliste kohtuorganite lahendid

Kirjed sisaldavad järgmisi osi:

- kohtuasja nimetus või osapooled **kursiivis** (Rahvusvahelise Kohtu puhul osapooled sulgudes);
- kohtuasja number (välja arvatud Rahvusvahelise Kohtu puhul);
- kohtuorgani nimi (kui ei ole tegemist Rahvusvahelise Kohtu lahendiga);
- menetlusfaas;
- avaldamisandmed;
- viidatav lehekülj või lõik.

Rahvusvahelise Kohtu (International Court of Justice) lahend:

Both the United States and Nicaragua have accepted the compulsory jurisdiction of the Court under Article 36 of the Statute of the Court.¹

¹ *Military and Paramilitary Activities in and against Nicaragua* (Nicaragua v United States), Application, ICJ Reports (1984) 169, para 13.

Euroopa Kohtu (European Court of Justice) lahend:

By creating a commercial monopoly, nationalization has the same restrictive effect on imports as protective duties or quantitative restrictions.¹

¹ *Flamingo Costa v ENEL*, Case No 6/64, ECJ, Judgment, 15.07.1964, ECR (1964) 585.

Muu rahvusvahelise kohtu lahend:

It is indisputable that an armed conflict is international if it takes place between two or more States.¹

¹ *Prosecutor v Duško Tadić*, Case No IT-94-I-A, ICTY, Judgment of the Appeals Chamber, 15.07.1999, para 84.

3.11. ÜRO ja EL dokumendid

Euroopa Liidu dokumendi puhul esitatakse viide vastava dokumendi keeles. See sisaldab:

- dokumendi vastuvõtnud organi nime;
- dokumendi liiki ja nime;
- avaldamisandmeid;

- kuupäeva;
- konkreetselt viidatavat lehekülge või lõiku.

The standard import values referred to in Article 4 of Regulation (EC) No 3223/94 shall be fixed as indicated in the Annex hereto.¹

¹ Commission Regulation (EC) No 971/2005 of 24 June 2005 establishing the standard import values for determining the entry price of certain fruit and vegetables, OJ 2005 No L 165, 25.06.2005, § 1.

ÜRO dokumendi puhul tuleb märkida samuti vastuvõtnud organ, dokumendi liik ja number ning avaldamisandmed.

Kõikide rahvaste õigust arengule ja vajadust rahvusvaheliseks koostööks on ÜRO rõhutanud juba 1986. aastal.¹ Rikaste riikide kõrval on olulisteks arengu ja koostöö tagajateks järjest enam tõusmas ka valitsustevälised organisatsioonid.²

¹ GA Res 41/133, 04.12.1986, para 2.

² Renewing the United Nations: A Programme for Reform, Report of the Secretary-General, UN Doc A/51/950 (1997), para 1.